YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

30 päivänä huhtikuuta 2009 *

Yhdistetyissä asioissa C-393/07 ja C-9/08,

joissa on kyse EY 230 artiklaan perustuvista kumoamiskanteista, jotka on nostettu 1.8. ja 22.6.2007,

**Italian tasavalta**, asiamiehenään aluksi I. M. Braguglia, sittemmin R. Adam, avustajanaan avvocato dello Stato P. Gentili, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana asiassa C-393/07,

jota tukee

**Latvian tasavalta**,

väliintulijana, ja

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

**Beniamino Donnici**, kotipaikka Castrolibero (Italia), edustajanaan avvocato M. Sanino, avvocato G. M. Roberti, avvocato I. Perego ja avvocato P. Salvatore,

kantajana asiassa C-9/08,

jota tukee

**Italian tasavalta**,

vastaan

**Euroopan parlamentti**, asiamiehinään H. Krück, N. Lorenz ja L. Visaggio, avustajanaan professori E. Cannizzaro, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jota tukee

**Achille Occhetto**, kotipaikka Rooma (Italia), edustajanaan avvocato P. De Caterini ja avvocato F. Paola,

väliintulijana,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit T. von Danwitz (esittelevä tuomari), E. Juhász, G. Arestis ja J. Malenovský,

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.3.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Italian tasavalta ja Beniamino Donnici vaativat kanteillaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Beniamino Donnicin valtakirjan tarkastuksesta 24.5.2007 tehdyn Euroopan parlamentin päätöksen 2007/2121 (REG), jossa julistetaan pätemättömäksi hänen valtakirjansa Euroopan parlamentin jäseneksi (jäljempänä riidanalainen päätös).

**Asiaa koskevat oikeussäännöt**

*Yhteisön säännöstö*

Vuoden 1976 säädös

2 Edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla annetun säädöksen, joka on 20.9.1976 tehdyn päätöksen 76/787/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L

278, s. 1) liitteenä, sellaisena kuin kyseinen säädös on muutettuna ja uudelleennumeroituna 25.6.2002 ja 23.9.2002 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2002/772/EY, Euratom (EYVL L 283, s. 1; jäljempänä vuoden 1976 säädös), 1, 2, 6–8, 12 ja 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1 artikla

– –

3. Vaalit ovat yleiset, välittömät, vapaat ja salaiset.

2 artikla

Jäsenvaltioiden kansalliset erityistilanteet huomioon ottaen ja vaikuttamatta yleisesti vaalitavan suhteellisuuteen jäsenvaltiot voivat perustaa vaalipiirejä Euroopan parlamentin vaaleja varten tai jakaa vaalialueen muulla tavoin alaryhmiin.

6 artikla

1. Euroopan parlamentin jäsenet äänestävät yksilöllisesti ja henkilökohtaisesti. Heitä eivät sido mitkään ohjeet eikä heidän edustajan toimensa ole sidottu toimintaohjeisiin.

– –

7 artikla

1. Euroopan parlamentin jäsenen tehtävä on ristiriidassa seuraavien tehtävien kanssa:

– jäsenvaltion hallituksen jäsen

– Euroopan yhteisöjen komission jäsen

– Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari, julkisasiamies tai kirjaaja

– Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsen

– Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuimen jäsen

– Euroopan yhteisöjen oikeusasiamies

– Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön talous- ja sosiaalikomitean jäsen

– yhteisön varojen tai pysyvän ja välittömän hallinnollisen tehtävän hoitamiseksi Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusten nojalla tai soveltamiseksi perustettujen komiteoiden tai toimielinten jäsenet

– Euroopan investointipankin hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen tai Euroopan investointipankin palveluksessa oleva

– Euroopan yhteisöjen toimielimen tai sellaiseen sidoksissa olevan erityiselimen tai Euroopan keskuspankin palveluksessa oleva virkamies tai toimihenkilö.

2. Vuoden 2004 Euroopan parlamentin vaaleista alkaen Euroopan parlamentin jäsenyys on yhteensopimaton kansallisen kansanedustuslaitoksen jäsenyyden kanssa.

– –

8 artikla

Jollei tämän säädöksen säännöksistä muuta johdu, vaalit toimitetaan kussakin jäsenvaltiossa kansallisten säännösten mukaan.

Näissä kansallisissa säännöksissä voidaan ottaa huomioon jäsenvaltioiden erityistilanteet, mutta ne eivät saa yleisesti vaikuttaa vaalitavan suhteellisuuteen.

12 artikla

Euroopan parlamentti tarkastaa edustajien valtuudet. Tätä varten se merkitsee tiedoksi jäsenvaltioiden virallisesti julkistamat tulokset ja ratkaisee tämän säädöksen määräyksistä mahdollisesti johtuvat erimielisyydet lukuun ottamatta niitä kansallisia määräyksiä, joihin säädöksessä viitataan.

13 artikla

1. Euroopan parlamentin jäsenen paikka vapautuu, kun hänen toimikautensa päättyy hänen erottuaan, kuoltuaan tai kun hänen edustajantoimensa päättyy.

2. Jollei tämän säädöksen muista säännöksistä muuta johdu, kukin jäsenvaltio vahvistaa asianmukaiset menettelytavat mahdollisesti vapautuvan jäsenen paikan täyttämiseksi 3 artiklassa tarkoitetun viisivuotiskauden loppuun asti.

3. Jos Euroopan parlamentin jäsenen toimikausi päättyy jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, noudatetaan toimikauden päättymisessä mainitun lainsäädännön säännöksiä. Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ilmoittavat siitä Euroopan parlamentille.

4. Kun jäsenen paikka vapautuu eroamisen tai kuoleman vuoksi, Euroopan parlamentin puhemies ilmoittaa siitä viipymättä kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.”

Euroopan parlamentin työjärjestys

3 Euroopan parlamentin työjärjestyksen (jäljempänä työjärjestys) 3 ja 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

”3 artikla

Valtakirjojen tarkastus

– –

3. Parlamentti tarkastaa viipymättä asiasta vastaavan valiokunnan mietinnön perusteella valtakirjat ja tekee ratkaisunsa kunkin vastavalitun jäsenen valtuutuksien pätevyydestä sekä mahdollisista [vuoden 1976] säädöksen määräysten mukaisesti esitetyistä muistutuksista, ei kuitenkaan sellaisista muistutuksista, jotka perustuvat kansallisiin vaalilakeihin.

4. Asiasta vastaavan valiokunnan mietintö perustuu kunkin jäsenvaltion antamaan viralliseen ilmoitukseen vaalien kokonaistuloksista, jossa täsmennetään valituksi tulleet ehdokkaat ja heidän mahdolliset varajäsenensä vaalien tulokseen perustuvassa järjestyksessä.

Jäsenen valtakirja voidaan julistaa päteväksi vasta sen jälkeen, kun jäsen on tehnyt tästä artiklasta sekä tämän työjärjestyksen liitteestä I johtuvat kirjalliset ilmoitukset.

Parlamentti voi asiasta vastaavan valiokunnan mietinnön perusteella koska tahansa ilmaista kantansa jäsenen valtuutuksien pätevyyteen liittyvään mahdolliseen muistutukseen.

5. Jos jäsenen nimitys tapahtuu samalta listalta valitun jäsenen toimesta luopumisen vuoksi, valtakirjojen tarkastuksesta vastaava valiokunta varmistaa, että edustajantoimesta luopuminen on tapahtunut [vuoden 1976] säädöksen sekä tämän työjärjestyksen 4 artiklan 3 kohdan hengen ja kirjaimen mukaisesti.

– –

4 artikla

Jäsenten toimikausi

– –

3. Edustajantoimestaan luopuva jäsen ilmoittaa puhemiehelle luopumisestaan sekä ajankohdasta, jona se tulee voimaan; luopumisesta voi ilmoittaa aikaisintaan kolme kuukautta ennen sen voimaantuloa. Ilmoitus tehdään pääsihteerin tai tämän edustajan läsnä ollessa laadittavana pöytäkirjana, jonka pääsihteeri tai hänen edustajansa allekirjoittaa yhdessä toimesta luopuvan jäsenen kanssa. Pöytäkirja toimitetaan välittömästi asiasta vastaavalle valiokunnalle, joka ottaa asian asiakirjan vastaanottoa seuraavan kokouksensa esityslistalle.

Jos asiasta vastaava valiokunta katsoo, että edustajantoimesta luopuminen ei ole [vuoden 1976 säädöksen] hengen tai kirjaimen mukainen, se antaa siitä tiedon parlamentille, jotta parlamentti päättää, onko edustajantoimen katsottava vapautuneen.

Muutoin edustajantoimen katsotaan vapautuneen edustajantoimesta luopuvan jäsenen luopumispöytäkirjassa ilmoittamana ajankohtana. Asiasta ei äänestetä parlamentissa.

– –

9. Parlamentti varaa itselleen oikeuden julistaa pätemättömäksi jo tarkastetun valtakirjan tai kieltäytyä toteamasta edustajantoimen vapautuneen, jos toimen vastaanottamiseen tai toimesta luopumiseen liittyy aineellinen tai tahdonmuodostuksen virhe.”

Euroopan parlamentin jäsenten asemaa koskevat säännöt

4 Euroopan parlamentin jäsenten asemaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta 28.9.2005 tehdyn Euroopan parlamentin päätöksen 2005/684/EY, Euratom (EUVL L 262, s. 1; jäljempänä jäsenten asemaa koskevat säännöt) neljännen perustelukappaleen mukaan

”sääntöjen 2 artiklassa jäsenille taattavasta itsenäisyydestä ja riippumattomuudesta olisi tarpeen säätää, sillä ne eivät sisälly mihinkään primaarioikeuden säädökseen. Sopimuksia, joilla jäsen sitoutuu luopumaan edustajantoimestaan tiettynä ajankohtana, tai edustajantoimesta luopumista koskevia avoimia ilmoituksia, joita puolue voi käyttää haluamallaan tavalla, olisi pidettävä jäsenen itsenäisyyden ja riippumattomuuden vastaisina, joten niillä ei olisi oltava mitään sitovia oikeusvaikutuksia”.

5 Lisäksi jäsenten asemaa koskevien sääntöjen viidennessä perustelukappaleessa täsmennetään, että kyseisten sääntöjen 3 artiklan 1 kohdassa toistetaan kokonaisuudessaan vuoden 1976 säädöksen 6 artiklan 1 kohdan säännökset.

6 Jäsenten asemaa koskevien sääntöjen 2 ja 30 artiklassa säädetään seuraavaa:

”2 artikla

1. Jäsenet ovat itsenäisiä ja riippumattomia.

2. Sopimus edustajantoimesta luopumisesta ennen vaalikauden päättymistä tai vaalikauden päättyessä on mitätön.

30 artikla

Nämä säännöt tulevat voimaan Euroopan parlamentin vuonna 2009 alkavan vaalikauden ensimmäisenä päivänä.”

*Kansallinen säännöstö*

7 Euroopan parlamentissa toimivien italialaisten edustajien vaaleista 24.1.1979 annettu laki nro 18 (GURI nro 29, 30.1.1979, s. 947; jäljempänä 24.1.1979 annettu laki) koskee parlamentin italialaisten jäsenten valintaa. Kyseisessä laissa säädetään, että parlamentin jäsenet valitaan yleisillä vaaleilla ja listavaaleissa, jotka ovat välittömät, vapaat ja salaiset. Paikat jaetaan listojen kesken suhteellisesti tässä laissa säädettyjä yksityiskohtaisia säännöksiä noudattaen, ja paikkojen lukumäärä jaetaan eri vaalipiireille, joita on yhteensä viisi, viimeisen yleisen väestönlaskennan tulosten perusteella.

8 Edellä mainitun 24.1.1979 annetun lain 20 §:ssä säädetään, että eri vaalipiirien vaalitoimistojen tehtävänä on muun muassa määrittää kunkin listan ehdokkaiden järjestys kunkin ehdokkaan tulosten perusteella. Tulokset toimitetaan Corte di cassazionessa toimivalle valtakunnalliselle Euroopan parlamentin vaalitoimistolle (Ufficio elettorale nazionale per il Parlamento europeo presso la Corte di cassazione, jäljempänä Italian vaalitoimisto). Kyseisen lain 21 §:n mukaan Italian vaalitoimiston tehtävänä on määrittää kunkin listan valtakunnallisesti saamien äänien lukumäärä, jakaa paikat listojen kesken kunkin listan saamien äänien lukumäärän perusteella ja eritellä kullekin listalle näin osoitetut paikat eri vaalipiireille. Italian vaalitoimisto laatii kyseisen lain 23 §:n mukaisesti pöytäkirjan, joka on toimitettava parlamentin sihteeristölle.

9 Lisäksi 24.1.1979 annettu laki sisältää yksityiskohtaiset ehdokkaan korvaamista koskevat säännöt 41 §:ssä, jonka mukaan useissa vaalipiireissä valituksi tulleen ehdokkaan on ilmoitettava Italian vaalitoimistolle, minkä vaalipiirin hän haluaa valita. Muiden vaalipiirien osalta kyseinen vaalitoimisto julistaa valituksi tulleeksi sen ehdokkaan, joka seuraa välittömästi viimeisenä valituksi tullutta. Lisäksi Italian vaalitoimisto osoittaa paikan, joka vapautuu toimikauden aikana, saman listan ja vaalipiirin ehdokkaalle, joka seuraa viimeisenä valituksi tullutta.

10 Kyseisen lain 46 §:n mukaan Italian vaalitoimisto ilmoittaa parlamentin sihteeristölle ehdokkaiden korvaamiset, joita tapahtuu sellaisten tuomioiden perusteella, joissa on lopullisesti ratkaistu asiaa koskevat riidat, oikaisee tarvittaessa vaalien tuloksen ja korvaa ehdokkaat, jotka on lainvastaisesti julistettu tulleen valituiksi, ehdokkailla, joilla on oikeus tulla valituiksi, ja ilmoittaa näistä toimenpiteistä asianomaisille ja parlamentin sihteeristölle.

## Tosiseikat ja kanteen kohteena oleva päätös

11 Euroopan parlamentin jäsenten vaalissa, joka pidettiin 12. ja 13.6.2004, Beniamino Donnici oli ehdokkaana yhteislistalla Società Civile – Di Pietro Occhetto. Kyseinen lista sai kaksi paikkaa, joista ensimmäisen Etelä-Italiassa ja jälkimmäisen Luoteis-Italiassa. Di Pietro, joka tuli ensimmäiseksi näissä kahdessa vaalipiirissä, valitsi Etelä-Italian vaalipiirin.

12 Achille Occhetto oli toisella sijalla vaalilistoilla, kun otetaan huomioon näissä kahdessa vaalipiirissä saatujen äänien lukumäärä, ja hän oli Donnicin edellä Etelä-Italian vaalipiirissä ja Chiesa-nimisen henkilön edellä Luoteis-Italian vaalipiirissä. Koska Di Pietro valitsi Etelä-Italian vaalipiirin paikan, Occhetto olisi pitänyt julistaa valituksi tulleeksi Luoteis-Italian vaalipiirissä. Ilmoituksella, joka oli kirjoitettu 6.7.2004 ja joka saapui seuraavana päivänä Italian vaalitoimistoon, Occhetto, joka oli tuolloin Italian tasavallan senaatin jäsen, kuitenkin luopui valinnastaan parlamenttiin näissä kahdessa vaalipiirissä.

13 Luopumisen johdosta Italian vaalitoimisto julisti 18.7.2004 Chiesan tulleen valituksi Luoteis-Italian vaalipiiristä ja Di Pietron Etelä-Italian vaalipiiristä ja se ilmoitti 12.11.2004 Donnicin nimen ensimmäisenä Di Pietron varajäsenten listassa Etelä-Italian vaalipiirin osalta, kun taas Occhetton, joka oli luopunut toimesta, nimeä ei ollut tässä listassa.

14 Italiassa 9. ja 10.4.2006 pidetyissä vaaleissa Di Pietro valittiin edustajaksi Italian parlamenttiin, ja hän valitsi kansallisen edustajantoimen siten, että valinta tuli voimaan 28.4.2006. Koska vuoden 1976 säädöksen 7 artiklan 2 kohdan mukaan tämä tehtävä on yhteensopimaton Euroopan parlamentin jäsenyyden kanssa, viimeksi mainittu katsoi kyseisen paikan vapautuneen.

15 Italian vaalitoimistolle 27.4.2006 osoittamallaan ilmoituksella Occhetto, joka oli ollut ehdokkaana samoissa kansallisissa vaaleissa mutta jota ei ollut valittu uudelleen, peruutti 6.7.2004 tekemänsä luopumisen ja vaati saada hoitaa paikkaa, joka oli vapautunut Di Pietron valittua kansallisen kansanedustuslaitoksen.

16 Tämän ilmoituksen johdosta Italian vaalitoimisto julisti 8.5.2006 Occhetton tulleen valituksi parlamentin jäseneksi, ja se ilmoitti tänä samana päivänä parlamentille Occhetton olevan Di Pietron varajäsen.

17 Tribunale amministrativo regionale del Lazio hylkäsi 21.7.2006 antamallaan tuomiolla Donnicin tästä julistuksesta nostaman kumoamiskanteen perusteettomana.

18 Donnici riitautti Occhetton julistamisen Euroopan parlamentin jäseneksi Di Pietron asemesta myös parlamentissa. Parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunta käsitteli tätä erimielisyyttä 21.6.2006 pitämässään kokouksessa. Todettuaan, että vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan mukaan tätä erimielisyyttä ei voitu ottaa tutkittavaksi, koska se perustui Italian vaalilainsäädäntöön, oikeudellisten asioiden valiokunta ehdotti yksimielisesti parlamentille Occhetton valtuutuksen päteväksi toteamista. Parlamentti vahvisti 3.7.2006 Occhetton valtuutuksen.

19 Consiglio di Stato hyväksyi 6.12.2006 antamassaan tuomiossa Donnicin valituksen Tribunale amministrativo regionale del Lazion tuomiosta ja kumosi Occhetton julistamisen parlamentin jäseneksi, minkä Italian vaalitoimisto oli tehnyt 8.5.2006. Consiglio di Stato totesi muun muassa, että ”kansan tahdon kunnioittaminen – – ei ole koskaan estänyt ketään ehdokasta luopumasta valituksi tulemisestaan” ja että ”[vaalien tulokseen perustuvan] järjestyksen indispositiviisuus estää – – sitä, joka on luopunut valituksi tulemisestaan, saamasta – – halutessaan takaisin paikkaansa kyseisessä järjestyksessä”.

20 Consiglio di Staton tuomio tuli lainvoimaiseksi sen jälkeen, kun Corte suprema di cassazione antoi 26.3.2007 tuomion, jossa Occhetton valitus jätettiin tutkimatta muotovirheen vuoksi. Occhetto teki 19.4.2007 päivätyllä valituskirjeellä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle valituksen, jonka käsittely oli Occhetton edustajan ilmoituksen mukaan 5.3.2009 pidetyn istunnon aikana vielä vireillä.

21 Italian vaalitoimisto merkitsi 29.3.2007 tiedoksi Consiglio di Staton tuomion ja julisti Donnicin tulleen valituksi parlamentin jäseneksi Luoteis-Italian vaalipiiristä ja näin tehdessään kumosi Occhetton valtuutuksen. Kun tämä julistus oli annettu tiedoksi parlamentille, parlamentti merkitsi sen tiedoksi 23.4.2007 pidetyn täysistunnon pöytäkirjaan, jonka mukaan Donnici kyllä osallistuu parlamentin istuntoihin mutta ainoastaan väliaikaisesti, ellei muuta johdu myöhemmin tehtävästä parlamentin päätöksestä, joka koskee Donnicin valtuutuksen tarkastusta.

22 Tällä välin Occhetto oli 5.4.2007 päivätyllä kirjeellään tehnyt muistutuksen ja vaatinut parlamenttia toteamaan hänen valtuutuksensa päteväksi ja olemaan toteamatta Donnicin valtuutusta päteväksi. Tämän muistutuksen johdosta parlamentti saattoi Donnicin valtuutuksen oikeudellisten asioiden valiokuntansa tarkasteltavaksi.

23 Parlamentti teki 24.5.2007 kanteen kohteena olevan päätöksen, jossa todetaan seuraavaa:

”Euroopan parlamentti, joka

ottaa huomioon [vuoden 1976 säädöksen],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 3, 4 ja 9 artiklan sekä liitteen I,

– ottaa huomioon Italian toimivaltaisen kansallisen viranomaisen antaman virallisen ilmoituksen Beniamino Donnicin valinnasta Euroopan parlamenttiin,

– ottaa huomioon Achille Occhettolta 25. maaliskuuta 2007 vastaanotetun ilmoituksen Euroopan parlamenttiin valitun Beniamino Donnicin valinnan pätevyyden kiistämisestä,

– ottaa huomioon oikeudellisten asioiden valiokunnan mietinnön (A6-0198/2007),

– –

D. ottaa huomioon, että Euroopan parlamentin vaaleihin liittyvää menettelyä koskevien kansallisten säännösten on oltava yhteisön lainsäädännön perusperiaatteiden ja erityisesti yhteisön primaarioikeuden sekä [vuoden 1976] säädöksen kirjaimen ja hengen mukaisia; toteaa, että lainsäädäntö-, hallinto- ja tuomiovaltaa käyttävät toimivaltaiset kansalliset viranomaiset eivät tästä syystä voi Euroopan parlamentin vaaleihin liittyvää menettelyä koskevia kansallisia säännöksiä soveltaessaan ja/tai tulkitessaan jättää huomiotta vaalimenettelyjä koskevia yhteisön oikeuden periaatteita,

E. katsoo, että Achille Occhetton edustajantoimesta luopumisen yhteensopivuutta [vuoden 1976] säädöksen hengen ja kirjaimen kanssa on arvioitava kyseisen säädöksen 6 artiklan mukaisesti ja että jäsenten itsenäisyys ja riippumattomuus on todellinen ja varsinainen perusperiaate,

F. ottaa huomioon, että Euroopan parlamentin jäsenten asemaa koskevien sääntöjen (jotka tulevat voimaan vuodesta 2009 alkaen) 2 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ’jäsenet ovat itsenäisiä ja riippumattomia’. Saman artiklan 2 kohdassa, joka välittömästi johtuu 1 kohdasta, säädetään puolestaan, että ’sopimus edustajantoimesta luopumisesta ennen vaalikauden päättymistä tai vaalikauden päättyessä on mitätön’,

G. ottaa huomioon, että jäsenten asemaa koskevien sääntöjen näissä säännöksissä vain lausutaan nimenomaisesti [vuoden 1976] säädökseen jo sisältyvä periaate itsenäisyydestä ja riippumattomuudesta – –

– –

K. ottaa huomioon, että [vuoden 1976] säädöksen 6 artiklan oikeusvaikutus kattaa Euroopan parlamentin intressien vuoksi myös ehdokkaat, jotka kuuluvat

virallisesti vaalien tuloksiin perustuvaan luetteloon, sillä kyseiset ehdokkaat ovat mahdollisia Euroopan parlamentin jäseniä,

L. ottaa huomioon, että Achille Occhetton edustajantoimesta luopuminen johtuu – – sopimuksesta – – joten edustajantoimesta luopumista on pidettävä [vuoden 1976] säädöksen hengen ja kirjaimen vastaisena ja siten mitättömänä,

M. ottaa huomioon, että Achille Occhetton edustajantoimesta luopumisen mitättömyydestä seuraa, että hänen tilalleen valitun Beniamino Donnicin edustajantoimen olemassaololta ja pätevyydeltä puuttuu tosiasiallinen ja oikeudellinen perusta,

– –

O. ottaa huomioon, että Consiglio di Stato (ylin oikeusaste hallintoasioissa) on lainvoiman saaneella tuomiollaan kumonnut Achille Occhetton valinnan Euroopan parlamentin jäseneksi,

P. ottaa huomioon, että [vuoden 1976] säädöksen 12 artiklan mukaisesti Euroopan parlamentti – ja ainoastaan Euroopan parlamentti – tarkastaa yleisillä vaaleilla valittujen jäsentensä valtakirjat; katsoo, että tätä Euroopan parlamentin perustavaa laatua olevaa erityisoikeutta ei voida kiistää saati tehdä tyhjäksi millään kansallisten viranomaisten antamalla säännöksellä, joka on selvässä ristiriidassa yhteisön oikeuden asiaa koskevien säännösten ja periaatteiden kanssa, ja että näin on myös silloin, kun kyseisen valtion ylintä tuomiovaltaa käyttävä elin on tehnyt lopullisen päätöksen tällaisen säännöksen hyväksymisestä, kuten tässä tapauksessa Italian Consiglio di Stato; – –

Q. ottaa huomioon, että parlamentti voi laillisesti todeta Beniamino Donnicin edustajantoimen pätemättömäksi sekä olla ottamatta huomioon Italian Consiglio di Staton päätöstä, koska se ei ole vuoden 1976 säädöksen hengen ja kirjaimen mukainen, pysyttäen siten voimassa Achille Occhetton edustajantoimen,

1. julistaa pätemättömäksi Beniamino Donnicin valtakirjan Euroopan parlamentin jäseneksi, jonka valinnasta kansallinen toimivaltainen viranomainen on ilmoittanut,

2. vahvistaa Achille Occhetton edustajantoimen pätevyyden,

_ _”

**Oikeudenkäynnit yhteisöjen tuomioistuimissa ja asianosaisten vaatimukset**

24 Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 22.6.2007 jättämällään kannekirjelmällä, joka on kirjattu numerolla T-215/07, Donnici on nostanut kumoamiskanteen riidanalaisesta päätöksestä, joka oli annettu hänelle tiedoksi 29.5.2007. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asiassa T-215/07, 13.12.2007 antamassaan määräyksessä (Kok., s. II-5239) luopunut käsittelemästä kyseistä asiaa, jotta yhteisöjen tuomioistuin voi ratkaista kumoamiskanteen. Kumoamiskanne kirjattiin yhteisöjen tuomioistuimen rekisteriin numerolla C-9/08. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 21.2.2008 antamalla määräyksellä Occhetto

hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan parlamentin vaatimuksia ja Italian tasavalta hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan Donnicin vaatimuksia.

25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 14.8.2007 jättämällään erillisellä asiakirjalla parlamentti oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla esittänyt vaatimuksen siitä, että parlamentin oikeudellisen osaston 2.5.2007 päivätty lausunto, joka on Donnicin kannekirjelmän liitteenä A.11, poistettaisiin asiakirjavihkosta. Yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi 29.1.2009 antamallaan määräyksellä parlamentin vaatimuksen ja päätti, että Donnicin vaatimus siitä, että asian selvittämistoimena määrättäisiin esittämään kyseinen oikeudellinen lausunto, ratkaistaan pääasiassa annettavassa tuomiossa.

26 Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 1.8.2007 jättämällään kannekirjelmällä, joka on rekisteröity numerolla C-393/07, myös Italian tasavalta on nostanut kanteen, jossa vaaditaan kumottavaksi riidanalainen päätös, joka oli annettu sille tiedoksi 28.5.2007. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 1.2.2008 antamalla määräyksellä Latvian tasavalta hyväksyttiin tässä asiassa väliintulijaksi tukemaan Italian tasavallan vaatimuksia. Latvian tasavalta ei ole osallistunut kirjalliseen eikä suulliseen käsittelyyn.

27 Neljännen jaoston puheenjohtajan 30.1.2009 antamalla määräyksellä nämä kaksi kumoamiskannetta on yhdistetty suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

28 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 22.6.2007 jättämällään erillisellä asiakirjalla, joka on rekisteröity numerolle T-215/07 R, Donnici on vaatinut riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä. Välitoimista päättävä tuomari, joka hoiti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin tehtäviä, on hyväksynyt tämän vaatimuksen ja päättänyt asiassa T-215/07 R, Donnici vastaan parlamentti, 15.11.2007 antamassaan määräyksessä (Kok., s. II-4673) riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä.

29 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin yhdistetyissä asioissa C-512/07 P(R) ja C-15/08 P(R), Occhetto ja parlamentti vastaan Donnici, 13.1.2009 antamalla määräyksellä (Kok., s. I-1) Occhetton ja parlamentin valitukset kyseisestä välitoimimääräyksestä hylättiin.

30 Kanteillaan Italian tasavalta ja Donnici vaativat yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan riidanalaisen päätöksen ja velvoittamaan parlamentin korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Donnici vaatii liitännäisesti EY 241 artiklan nojalla, että työjärjestyksen 3 artiklan 5 kohta todettaisiin lainvastaiseksi, ja toissijaisesti, että tämän asian asiakirjavihkoon velvoitettaisiin toimittamaan parlamentin oikeudellisen yksikön 2.5.2007 päivätty lausunto. Parlamentti vaatii, että kanne hylätään ja että Italian tasavalta sekä Donnici velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

**Kanteet**

31 Asiassa C-393/07 Italian tasavalta esittää viisi perustetta, joiden mukaan kanteen kohteena olevalla päätöksellä on ensinnäkin rikottu vuoden 1976 säädöksen 6, 8, 12 ja 13 artiklaa sekä EU 6 artiklaa, toiseksi jäsenten asemaa koskevien sääntöjen 2 artiklaa, kolmanneksi EY 199 artiklaa sekä työjärjestyksen 3 ja 4 artiklaa ja neljänneksi EU 6, EY 10 ja EY 230 artiklaa; viidennen perusteen mukaan kyseisen päätöksen perustelut ovat puutteelliset.

32 Asiassa C-9/08 Donnici esittää kaksi perustetta, joista ensimmäinen koskee vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan ja työjärjestyksen 3 artiklan 1 kohdan rikkomista sekä edustajan itsenäisyyttä koskevan periaatteen loukkaamista ja imperatiivisen mandaatin kiellon rikkomista ja oikeusvoiman loukkaamista ja jälkimmäinen riidanalaisen päätöksen perustelujen puutteellisuutta.

*Ensimmäinen peruste*

Asianosaisten lausumat

33 Italian tasavalta ja Donnici esittävät lähinnä, että parlamentin olisi pitänyt vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan mukaan tyytyä merkitsemään tiedoksi Italian vaalitoimiston julistus Donnicin valituksi tulemisesta. Tämän 12 artiklan nojalla parlamentti ei Italian tasavallan ja Donnicin mukaan voi poiketa kyseisestä julistuksesta sillä perusteella, että se väittää kyseisen julistuksen olevan ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa. Samoin parlamentti voi tehdessään päätöksen, jolla ratkaistaan erimielisyyksiä, nojautua vain vuoden 1976 säädöksen säännöksiin mutta ei muihin yhteisön oikeuden määräyksiin tai säännöksiin eikä yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin.

34 Vuoden 1976 säädöksen 6 artiklan osalta Italian tasavalta ja Donnici esittävät, että kyseistä artiklaa sovelletaan vain edustajiin mutta ei ehdokkaisiin, joita ei ole valittu, joten tämä artikla ei kata Occhetton valinnastaan luopumista, joka ilmaistiin 6.7.2004, jolloin hän ei ollut edustaja parlamentissa. Koska kyseinen artikla koskee sanamuotonsa mukaan vain jäsenen toimea, se ei kata vaalimenettelyn tapahtumia ja niiden ehdokkaiden, joita ei valita, käyttäytymistä ennen kuin heidät nimitetään edustajaksi.

35 Parlamentti Occhetton tukemana katsoo sen sijaan, että parlamentin tehtävänä on vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan nojalla huolehtia siitä, että kansallisten viranomaisten suorittama vaalitulosten julkistaminen noudattaa yhteisön oikeutta yleensä ja erityisesti vuoden 1976 säädöksessä vahvistettuja periaatteita. Tätä parlamentin käsitystä toimivallastaan ilmentävät parlamentin mukaan sen työjärjestyksen 3 artiklan 4 ja 5 kohta ja 4 artiklan 3 ja 9 kohta sekä sen asiaa koskeva käytäntö. Koska vaalimenettelyllä myötävaikutetaan parlamentin kokoonpanoon, on parlamentin mukaan selvää, että on olemassa tietty yhteisön säädöstaso, jossa vahvistetaan vähimmäisstandardi, jolla voidaan välttää kaikki kansallisten menettelyjen erilaisuudesta johtuvat vääristymät ja joka parlamentin on taattava. Sen sijaan silloin, jos parlamentin pitäisi tyytyä toimivaltaansa käyttäessään vuoden 1976 säädöksen 7 artiklassa tarkoitettujen ristiriitaisuuksien tutkimiseen, parlamentin toimivallalta puuttuisi todellinen sisältö.

36 Parlamentti esittää Occhetton tukemana, että sillä on siinä tapauksessa, että loukataan räikeästi vuoden 1976 säädöksen perusperiaatteita, kuten kyseisen säädöksen 6 artiklassa vahvistettua parlamentin jäsenen toimen vapautta sekä kyseisen säädöksen 1 ja 2 artiklan mukaisia yleisten vaalien ja suhteellisten vaalien periaatteita, oikeus ja jopa velvollisuus olla hyväksymättä tätä loukkaamista niin, että se merkitsisi tiedoksi kansallisen menettelyn tuloksen, sillä muuten sen oma päätös päteväksi julistamisesta olisi ollut lainvastainen. Yhteisön oikeuden ensisijaisuus velvoittaa parlamentin mukaan sitä jättämään ottamatta huomioon kansallisten viranomaisten suorittaman tietyn ehdokkaan nimeämisen, joka merkitsee yhteisön oikeuden räikeää rikkomista.

37 Vuoden 1976 säädöksen 6 artikla suojaa parlamentin, jota Occhetto tukee, mukaan myös valituksi tullutta ehdokasta. Muuten tässä artiklassa annettua takuuta ei sovellettaisi sellaisiin toimiin, kuten nyt esillä olevassa tapauksessa Occhetton esittämään edustajanpaikasta luopumiseen, jonka syynä oli vaalisopimus, jotka estävät äänestäjien haluaman valtuutuksen toteutumisen. Tätä 6 artiklan tulkintaa tukevat myös jäsenten asemaa koskevien sääntöjen 2 artikla sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun eurooppalaisen yleissopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 3 artikla.

38 Parlamentti esittää lisäksi, että kyseisen 6 artiklan sovellettavuus esillä olevaan tapaukseen johtuu jo siitä, että Occhetto oli parlamentin jäsen, kun kansalliset viranomaiset ilmoittivat hänelle hänen korvaamisestaan Donnicilla.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

39 Ensimmäisessä perusteessa nostetaan esille kysymys sen toimivallan laajuudesta, joka parlamentilla on sen tarkastaessa jäsentensä valtuutuksia vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan nojalla. Riidanalaisen päätöksen pätevyyden tutkimiseksi on näin ollen syytä analysoida lähinnä sen toimivallan laajuutta, joka tässä säännöksessä annetaan parlamentille. Vuoden 1976 säädöksen 12 artiklassa oletetaan joka tapauksessa, että parlamentin päätös perustuu johonkin kyseisen säädöksen säännökseen, jonka osalta voidaan tehdä muistutus. Koska parlamentti vetoaa tältä osin lähinnä vuoden 1976

säädöksen 6 artiklaan, on ensiksi määritettävä, sovelletaanko tätä säännöstä lähtökohtaisesti nyt esillä olevaan tapaukseen.

– Vuoden 1976 säädöksen 6 artiklan sovellettavuus

40 Vuoden 1976 säädöksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että parlamentin jäsenet äänestävät yksilöllisesti ja henkilökohtaisesti ja että heitä eivät sido mitkään ohjeet eikä heidän edustajantoimensa ole sidottu toimintaohjeisiin.

41 Kuten tämän artiklan sanamuodosta ilmenee, siinä viitataan nimenomaisesti ”parlamentin jäseniin”, ja se koskee jäsenen toimen hoitamista. Lisäksi tässä samassa artiklassa mainitaan kyseisillä jäsenillä oleva äänestysoikeus eli oikeus, jota ei luonteensa puolesta voida yhdistää sellaisen ehdokkaan asemaan, jonka virallisesti julistetaan kuuluvan vaalien tulokseen perustuvaan luetteloon (ks. em. yhdistetyt asiat Occhetto ja parlamentti v. Donnici, määräyksen 41 kohta).

42 On siis todettava, että kun otetaan huomioon vuoden 1976 säädöksen 6 artiklan selvä sanamuoto, kyseistä artiklaa ei sovelleta toimiin, jotka koskevat valituksi tulleen ehdokkaan luopumista valinnastaan, kuten nyt esillä olevassa tapauksessa Occhetton ilmaisemaa luopumista asemasta Di Pietron varajäsenenä.

43 Tätä tulkintaa ei voida sivuuttaa parlamentin tältä osin esittämien perusteiden nojalla.

44 Erityisesti on todettava, että parlamentille ei voida myöntää yleistä toimivaltaa arvioida jäsenvaltioiden vaalimenettelyjen lainmukaisuutta niiden kaikkien periaatteiden valossa, joiden väitetään olevan vuoden 1976 säädöksen 6 artiklan taustalla, sellaisina kuin parlamentti johtaa ne erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 3 artiklasta, tulkitsemalla tätä 6 artiklaa laajasti näiden periaatteiden valossa (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Occhetto ja parlamentti v. Donnici, määräyksen 43 kohta).

45 Tällaisella 6 artiklan tulkinnalla nimittäin jätettäisiin huomiotta sen laatijoiden päätös, kun tämän jäsenen toimen hoitoa koskevan säännöksen katsottaisiin sen täsmällisesti rajatusta soveltamisalasta riippumatta olevan toimivaltaa koskeva sääntö, jolla säädetään vaaleista, sillä vaalit toimitetaan vuoden 1976 säädöksen 8 artiklan mukaan lähtökohtaisesti kansallisten säännösten mukaan.

46 Parlamentti viittaa jäsenten asemaa koskevien sääntöjen 2 artiklaan perustellakseen vuoden 1976 säädöksen 6 artiklan tulkintaansa, ja kyseisen 2 artiklan osalta on todettava ensinnäkin, että kyseiset säännöt eivät olleet voimassa tapauksessa kyseessä olevien tosiseikkojen tapahtumahetkellä. Lisäksi jäsenten asemaa koskevien sääntöjen neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että ”sääntöjen 2 artiklassa jäsenille taattavasta itsenäisyydestä ja riippumattomuudesta olisi tarpeen säätää”, sillä ”ne eivät sisälly mihinkään primaarioikeuden säädökseen”, ja kyseisten sääntöjen viidennessä perustelukappaleessa täsmennetään, että sääntöjen 3 artiklan 1 kohdassa toistetaan kokonaisuudessaan vuoden 1976 säädöksen 6 artiklan 1 kohdan säännökset. Tästä seuraa, että jäsenten asemaa koskevien sääntöjen 2 artiklalla ei kodifioida kyseistä 6 artiklaa (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Occhetto ja parlamentti v. Donnici, määräyksen 44 kohta).

47 Parlamentti ei myöskään voi normihierarkiaa koskevan periaatteen mukaisesti tukeutua työjärjestyksensä määräykseen ja tätä alaa koskevaan harjoittamaksi väittämäänsä käytäntöön tulkitakseen vuoden 1976 säädöksen 6 artiklaa contra legem (ks. em. yhdistetyt asiat Occhetto ja parlamentti v. Donnici, määräyksen 45 kohta).

48 On nimittäin todettava, että työjärjestys on Euroopan parlamentin sisäistä organisointia koskeva toimi, jossa ei voida antaa Euroopan parlamentille toimivaltaa, josta ei nimenomaisesti säädetä lainsäädäntötoimessa, eli tässä tapauksessa vuoden 1976 säädöksessä (ks. yhdistetyt asiat C-200/07 ja C-201/07, Marra, tuomio 21.10.2008, Kok., s. I-7929, 38 kohta). Tästä seuraa sitä suuremmalla syyllä, että toimielimen harjoittamaksi väitetty käytäntö ei saa poiketa kyseisestä 6 artiklasta.

49 Edellä esitetystä seuraa, että Occhetton ilmaisema luopuminen asemastaan varajäsenten luettelossa ei kuulu vuoden 1976 säädöksen 6 artiklan soveltamisalaan, joten tätä artiklaa ei voitu käyttää perustana muistutukselle, joka tehtiin parlamentin jäsenten valtuutuksien tarkastamisen yhteydessä vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan nojalla, joten parlamentti ei voinut perustaa riidanalaista päätöstä kyseisen 6 artiklan rikkomiseen.

– Vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan rikkominen

50 Sen jälkeen, kun on todettu, ettei vuoden 1976 säädöksen 6 artikla voinut muodostaa riidanalaisen päätöksen perustaa, nousee esille kysymys siitä, voidaanko kyseinen päätös tehdä vuoden 1976 säädöksen 1 ja 2 artiklassa vahvistettujen yleisiä vaaleja ja suhteellisia vaaleja koskevien periaatteiden loukkaamisen perusteella, kuten parlamentti väittää. Viitatessaan kyseisten periaatteiden loukkaamiseen parlamentti on katsonut itsellään olevan valta tarkistaa, onko Donnicin virallisessa julkistamisessa parlamentin jäseneksi noudatettu näitä vaatimuksia. On siis tarkistettava, annetaanko kyseisen säädöksen 12 artiklassa parlamentille tällaista toimivaltaa jäseniensä valtuutuksien tarkastuksessa.

51 Vuoden 1976 säädöksen 12 artiklassa säädetään, että jäsentensä valtuutuksien tarkastamiseksi parlamentti merkitsee tiedoksi jäsenvaltioiden virallisesti julkistamat tulokset ja ratkaisee tämän säädöksen säännöksistä, mutta ei niistä kansallisista säännöksistä, joihin säädöksessä viitataan, mahdollisesti johtuvat erimielisyydet.

52 Kyseisen 12 artiklan sanamuodosta ilmenee, että tarkastusvallalle, joka parlamentilla on kyseisen artiklan ensimmäisen virkkeen nojalla, on asetettu kaksi merkittävää rajoitusta, jotka ovat kyseisen artiklan jälkimmäisessä virkkeessä (ks. vastaavasti em. asia Donnici v. parlamentti, määräys 15.11.2007, 71 kohta ja em. yhdistetyt asiat Occhetto ja parlamentti v. Donnici, määräyksen 31 ja 32 kohta).

53 Vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan jälkimmäisen virkkeen ensimmäisen osan mukaan parlamentti ”merkitsee tiedoksi jäsenvaltioiden virallisesti julkistamat tulokset”. Lisäksi kyseisen artiklan jälkimmäisen virkkeen toisessa lauseessa mainittu parlamentin erityistoimivalta ratkaista erimielisyydet rajoittuu myös aineellisesti ainoastaan sellaisiin erimielisyyksiin, jotka mahdollisesti johtuvat vuoden 1976 säädöksen säännöksistä, mutta ei niistä kansallisista säännöksistä, joihin säädöksessä viitataan.

54 Yhtäältä on niin, että toisin kuin parlamentti väittää, itse vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan sanamuodosta seuraa, että tässä artiklassa ei anneta parlamentille toimivaltaa ratkaista erimielisyyksiä, jotka johtuvat yhteisön oikeudesta kokonaisuudessaan. Kyseisen artiklan selvän sanamuodon mukaan kyseinen artikla koskee ainoastaan vuoden 1976 säädöksen säännöksistä mahdollisesti johtuvia erimielisyyksiä (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Occhetto ja parlamentti v. Donnici, määräyksen 32 kohta).

55 Toisaalta toiminta, jossa ”merkitään tiedoksi – – virallisesti julkistamat tulokset”, merkitsee, että parlamentin oli perustettava oma päätöksensä, jonka se teki tarkastaessaan jäseniensä valtuutuksia, julkistamiseen, jonka Italian vaalitoimisto teki 29.3.2007 Consiglio di Staton 6.12.2006 antaman tuomion johdosta. Tämä julkistaminen on nimittäin tulosta kansallisten menettelyjen mukaisesta päätöksentekomenettelystä, jolla kyseiseen julkistamiseen liittyvät oikeudelliset kysymykset on ratkaistu lopullisesti ja joka näin ollen muodostaa olemassa olevan oikeudellisen tilanteen. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin jo todennut, että ilmaisun ”merkitä tiedoksi” käyttämistä vuoden 1976 säädöksen yhteydessä on tulkittava siten, että se osoittaa, että parlamentilla ei ole asiassa lainkaan harkintavaltaa (ks. vastaavasti asia C-208/03 P, Le Pen v. parlamentti, tuomio 7.7.2005, Kok., s. I-6051, 50 kohta).

56 Tämä vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan 2 kohdassa, sellaisena kuin se oli alkuperäisessä versiossaan, jonka mukaan silloin, jos edustajanpaikka vapautuu jäsenvaltiossa kansallisten määräysten soveltamisen vuoksi, jäsenvaltiot ilmoittavat siitä parlamentille, joka merkitsee sen tiedoksi, käytetyn ilmaisun ”merkitä tiedoksi” tulkinta pätee myös vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan nykyisessä versiossa olevan tämän saman ilmaisun osalta. Kun vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan 2 kohdassa, sellaisena kuin se oli alkuperäisessä versiossaan, evätään parlamentilta kaikki harkintavalta myös siinä tapauksessa, että sen jonkun jäsenen edustajantoimi päättyy sellaisten kansallisten säännösten soveltamisen johdosta, jotka vaikuttavat kyseisen toimielimen olemassa olevaan kokoonpanoon, tämä päätöksentekovallan puuttuminen pätee sitä suuremmalla syyllä, kun on kyse parlamentin sellaisten jäsenten, jotka jäsenvaltiot ovat virallisesti julkistaneet tulleen valituiksi, valtuutuksien tarkastamisesta vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan nojalla. Tässä yhteydessä kyse on nimittäin siitä, että kansalliset viranomaiset nimeävät parlamentin tulevat jäsenet sellaisissa vaaleissa, jotka toimitetaan, kuten vuoden 1976 säädöksen 8 artiklasta nimenomaisesti ilmenee, kansallisten säännösten mukaan.

57 Tästä seuraa, että parlamentti ei voi saattaa kyseenalaiseksi itse kansallisen vaalitoimiston suorittaman tulosten julkistamisen sääntöjenmukaisuutta. Parlamentti ei vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan nojalla voi myöskään kieltäytyä merkitsemästä tiedoksi tällaista julkistamista, jos se katsoo sen olevan sääntöjenvastainen (ks. vastaavasti em. asia Donnici v. parlamentti, määräys 15.11.2007, 75 kohta).

58 Tätä vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan tulkintaa tukevat kyseisen artiklan lukeminen EY:n perustamissopimuksen asiaa koskevien määräysten valossa ja se säädöskehys, johon kyseinen artikla kuuluu.

59 Tältä osin on korostettava, että EY 5 artiklan ensimmäisen kohdan, EY 7 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja EY 189 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan parlamentti käyttää valtuuksia ja toimii sille perustamissopimuksilla annettujen toimivaltuuksien rajoissa.

60 Lisäksi vuoden 1976 säädöksen 8 artiklan mukaan ”vaalit toimitetaan kussakin jäsenvaltiossa kansallisten säännösten mukaan”, jollei vuoden 1976 säädöksen säännöksistä muuta johdu. Vaikka jäsenvaltiot ovat näin ollen velvollisia noudattamaan vuoden 1976 säädöksen säännöksiä tiettyjen vaalia koskevien menettelyjen osalta, juuri jäsenvaltioiden tehtävänä kuitenkin loppujen lopuksi on järjestää niiden kansallisissa säännöksissä vahvistetun menettelyn mukaisesti vaalit ja tässä yhteydessä myös tarkastaa äänet ja julkistaa virallisesti vaalitulokset (em. asia Donnici v. parlamentti, määräys 15.11.2007, 74 kohta).

61 On vielä todettava, että vuoden 1976 säädöksen 13 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltio vahvistaa asianmukaiset menettelytavat vapautuvan jäsenen paikan täyttämiseksi.

62 Näin ollen on todettava, että tämän säädöskehyksen mukaisesti Euroopan parlamentin jäsenten vaalit, jotka pidettiin 12. ja 13.6.2004, sekä varajäsenten nimittäminen vapautuville jäsenten paikoille toimitettiin edelleen kussakin jäsenvaltiossa asianomaisten kansallisten säännösten mukaan, tässä tapauksessa 24.1.1979 annetun lain mukaan (ks. vastaavasti em. asia Donnici v. parlamentti, määräys 15.11.2007, 66 kohta).

63 Koska yhteisö ei ole antanut säännöksiä tällä alalla, kunkin jäsenvaltion asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessään määrittää toimivaltaiset tuomioistuimet ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan yhteisön oikeuteen perustuvat yksityisen oikeudet, kuitenkin siten, että nämä menettelysäännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia oikeuksia (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että yhteisön oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (ks. vastaavasti asia C-300/04, Eman ja Sevinger, tuomio 12.9.2006, Kok., s. I-8055, 67 kohta).

64 Parlamentti ei ole kuitenkaan väittänyt, että italialaisilla menettelysäännöksillä loukattaisiin vastaavuusperiaatetta ja tehokkuusperiaatetta. Lisäksi on todettava, että vaikka niillä katsottaisiin loukattavan näitä periaatteita, siitä ei seuraisi, että parlamentilla olisi oikeus korvata toimivaltaisten kansallisten viranomaisten toimet omilla arvioinneillaan.

65 Sen sijaan sen valvominen, että jäsenvaltiot noudattavat perustamissopimuksen määräyksiä samoin kuin määräyksiä ja säännöksiä, joita toimielimet antavat perustamissopimuksen nojalla, kuuluu erityisesti komissiolle, jolle on EY 226 artiklassa annettu oikeus nostaa yhteisöjen tuomioistuimessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne, jos se katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa. Lisäksi näiden määräysten ja säännösten noudattamisen valvonta varmistetaan EY 234 artiklan, johon voidaan turvautua vaaleja koskevissa oikeudenkäynneissä kansallisella tasolla, mukaisella menettelyllä.

66 Tästä säädöskehyksestä ei ilmene, että parlamentilla olisi yleinen toimivalta arvioida sitä, ovatko jäsenvaltioiden vaalimenettelyt ja niiden soveltaminen yksittäistapauksessa yhteisön oikeuden mukaisia. Tästä seuraa, että parlamentin toimivalta jäseniensä valtuutuksien tarkastuksessa rajoittuu niihin oikeuksiin, jotka on selvästi määritetty vuoden 1976 säädöksen asianomaisissa säännöksissä (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Occhetto ja parlamentti v. Donnici, määräyksen 32 kohta).

67 Tästä seuraa, että vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan sellainen tulkinta, jolla annettaisiin parlamentille yleistoimivalta tarkistaa jäsenvaltioiden viranomaisten suorittama tulosten virallinen julkistaminen, olisi paitsi kyseisen artiklan sanamuodon vastainen myös ristiriidassa sen periaatteen kanssa, joka vahvistetaan EY 5 ja EY 7 artiklassa, joiden mukaan yhteisön ja sen toimielinten toimivalta on rajoitettua erityistoimivaltaa (ks. vastaavasti asia C-376/98, Saksa v. parlamentti ja neuvosto, tuomio 5.10.2000, Kok., s. I-8419, 83 kohta ja yhdistetyt asiat C-402/05 P ja C-415/05 P, Kadi ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio, tuomio 3.9.2008, Kok., s. I-6351, 203 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

68 Parlamentin esittämillä perusteilla, joita Occhetto tukee ja jotka on palautettu mieliin tämän tuomion 35–37 kohdassa, ei voida horjuttaa tätä vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan tulkintaa, jolla evätään parlamentilta kaikki toimivalta poiketa Italian vaalitoimiston suorittamasta tulosten julkistamisesta.

69 Peruste, joka on esitetty ensi sijassa ja jonka mukaan silloin, jos parlamentilla ei ole toimivaltaa tarkistaa jäsenvaltioiden julkistamia tuloksia yhteisön oikeuden kannalta, parlamentilla vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan nojalla olevat tarkastusvaltuudet menettävät merkityksenä, on hylättävä. On nimittäin korostettava, että parlamentilla säilyy kaikki toimivalta lausua vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan yhteydessä sellaisen valituksi tulleen ehdokkaan tilanteesta, jolla on jokin vuoden 1976 säädöksen 7 artiklassa luetelluista tehtävistä, jotka ovat ristiriidassa parlamentin jäsenen tehtävän kanssa (ks. em. yhdistetyt asiat Occhetto ja parlamentti v. Donnici, määräyksen 33 kohta).

70 Toiseksi siltä osin kuin kyse on perusteesta, jonka mukaan parlamentin olisi kyettävä poikkeamaan kansallisten viranomaisten suorittamasta tulosten julkistamisesta, joka on räikeästi ristiriidassa vuoden 1976 säädöksen perusperiaatteiden kanssa, taatakseen jäsentensä nimitystä koskevan tietyn vähimmäisstandardin, on muistutettava, että kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on ratkaista tarvittaessa EY 234 artiklassa tarkoitetun yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyn ennakkoratkaisupyynnön jälkeen, ovatko kansalliset vaalisäännökset ja -menettelyt lainmukaisia (em. asia Donnici v. parlamentti, määräys 15.11.2007, 93 kohta).

71 Nyt esillä olevassa asiassa toimivaltaiset italialaiset tuomioistuimet ovat harjoittaneet tällaista tuomioistuinvalvontaa 24.1.1979 annetun lain nojalla. Vaalien tulosten viralliseen julkistamiseen liittyvät oikeudelliset kysymykset on nimittäin lopullisesti ratkaistu kansallisella tasolla 6.12.2007 annetulla Consiglio di Staton tuomiolla, joka on lainvoimainen.

72 Myös vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan selvä sanamuoto ja siinä tehty asiaa koskevan toimivallan jako estävät toteamasta, että niissä oikeuksissa, joita parlamentin vaaleissa ehdokkaina olevilla on vaaleihin liittyen, olisi aukko.

73 Tämän vuoksi parlamentin väite siitä, että myös sen päätös valtuutuksien tarkastuksesta olisi lainvastainen, jos sen olisi tehtävä oma päätöksensä lainvastaisen kansallisen toimen perusteella, nyt esillä olevassa tapauksessa sen perusteella, että Italian vaalitoimisto oli julkistanut Donnicin tulleen valituksi, on myös hylättävä.

74 Nyt esillä olevassa tapauksessa parlamentin toimivalta ja kansallisten viranomaisten toimivalta tarkistettaessa parlamentin jäsenten valtuutuksia on, toisin kuin parlamentti, joka vetoaa asiassa C-64/05 P, Ruotsi vastaan komissio, 18.12.2007 annettuun tuomioon (Kok., s. I-11389), väittää, selvästi jaettu yhteisön toimielimen ja kansallisten viranomaisten välillä. Tältä osin parlamentilla on vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan nojalla toimivalta ratkaista ainoastaan ne erimielisyydet, jotka mahdollisesti johtuvat kyseisen säädöksen säännöksistä, mutta ei erimielisyyksiä, jotka johtuvat niistä kansallisista säännöksistä, joihin kyseisessä säädöksessä viitataan, kun taas kansallisten viranomaisten tehtävänä on julkistaa tulokset, jotka on todettu yhteisön oikeuden mukaisten kansallisten säännösten mukaan.

75 Edellä esitetystä seuraa, että parlamentin oli vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan nojalla merkittävä tiedoksi Italian vaalitoimiston suorittama tulosten julkistaminen ilman, että parlamentilla olisi ollut toimivaltaa poiketa tästä julkistamisesta tähän kansalliseen toimeen vaikuttavaksi väitettyjen sääntöjenvastaisuuksien takia. Kun riidanalaisessa päätöksessä julistetaan tämän julkistamisen vastaisesti Donnicin valtuutus pätemättömäksi ja vahvistetaan Occhetton valtuutus, siinä rikotaan kyseisen säädöksen 12 artiklaa.

76 Kaiken edellä esitetyn perusteella riidanalainen päätös on kumottava. Näin ollen ei ole tarpeen, että yhteisöjen tuomioistuin lausuu muista perusteista, joihin Italian tasavalta

ja Donnici ovat vedonneet kanteidensa tueksi. Niinpä Donnicin toissijaisesti esittämät vaatimukset jäävät vaille kohdetta.

## Oikeudenkäyntikulut

77 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Italian tasavalta ja Beniamino Donnici ovat vaatineet parlamentin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan tämän oikeudenkäynnin oikeudenkäyntikulut. Tämän saman artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja tämän saman kohdan kolmannen alakohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä, että muun kuin edellisissä alakohdissa mainitun väliintulijan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) **Beniamino Donnicin valtakirjan tarkastuksesta 24.5.2007 tehty Euroopan parlamentin päätös 2007/2121 (REG) kumotaan.**

2) **Euroopan parlamentti velvoitetaan korvaamaan Beniamino Donnicin oikeudenkäyntikulut samoin kuin Italian tasavallalle kantajana aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.**

3) **Italian tasavalta väliintulijana, Latvian tasavalta ja Acchille Occhetto vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset